

Список використаних джерел:

1. Балабанова І.В. Управління конкурентною раціональністю : [монографія] / І.В. Балабанова. – Донецьк : Донецький національний університет, 2008. – 458 с.
2. Конкурентні переваги підприємства: оцінка формування та розвитку : [монографія] / [Ю.Б. Іванов, П.А. Орлов, О.Ю. Іванова]. – Х. : ВД «ГЖЕК», 2008. – 352 с.
3. Стратегічні виклики XXI століття суспільству та економіці України / [В.М. Геєць, В.П. Семиноженко, Б.С. Кваснюк]. – К. : Фенікс, 2007. – 564 с.
4. Воронкова А.Е. Проблеми конкурентоспроможного потенціалу підприємства / А.Е. Воронкова. – К. : Техніка, 2000. – 152 с.
5. Фатхутдинов Р.А. Конкурентоспособность: экономика, стратегии, управление / Р.А. Фатхутдинов. – М. : ИНФРА, 2000. – 312 с.
6. Фатхутдинов Р.А. Конкурентоспособность организации в условиях кризиса: экономика, маркетинг, менеджмент / Р.А. Фатхутдинов. – М. : Дашкова Ко, 2002. – 892 с.

УДК 330.341.1

Павлов В.В.,

кандидат економічних наук,

Київський національний університет технології та дизайну

УМОВИ І ОСОБЛИВОСТІ ІННОВАЦІЙНО-ОРІЄНТОВАНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Павлов В.В. Умови і особливості інноваційно-орієнтованого розвитку економіки України. Стаття присвячена дослідженню проблем і можливостей забезпечення інноваційно-орієнтованого економічного розвитку України в умовах поширення та розвитку моделі інноваційної економіки в розвинених країнах світу. У статті представлено авторське осмислення ролі та місця інноваційної економіки як поняття, що характеризує умови взаємодії економічних суб'єктів в сучасній економіці, з урахуванням проблем, особливостей та пріоритетів становлення цієї економічної моделі в конкретній країні, зокрема в Україні. Результати статті слід розглядати в контексті їх важливості для стимулювання інноваційно-орієнтованого розвитку України, що обумовлює створення певної форми взаємодії суб'єктів економіки на всіх рівнях (макро-, мезо- та мікро-) в процесі створення інноваційного продукту (ідеї, рішення, технології, товару, послуги) з метою якнайповнішого задоволення суспільних потреб, що динамічно змінюються та розширюються.

Ключові слова: інновації, інноваційна економіка, інноваційно-орієнтований розвиток, економічний розвиток, глобалізація, конкурентоспроможність.

Павлов В.В. Условия и особенности инновационно-ориентированного развития экономики Украины. Статья посвящена исследованию проблем и возможностей обеспечения инновационно-ориентированного экономического развития Украины в условиях распространения и развития модели инновационной экономики в развитых странах мира. В статье представлено авторское осмысление роли и места инновационной экономики как понятия, характеризующего условия взаимодействия экономических субъектов в современной экономике, с учетом проблем, особенностей и приоритетов становления данной экономической модели в конкретной стране, в частности в Украине. Результаты статьи следует рассматривать в контексте их важности для стимулирования инновационно-ориентированного развития Украины, что обуславливает создание определенной формы взаимодействия субъектов экономики на всех уровнях (макро-, мезо- и микро-) в процессе создания инновационного продукта (идеи, решения, технологии, товара, услуги) с целью наиболее полного удовлетворения динамично изменяющихся и расширяющихся общественных потребностей.

Ключевые слова: инновации, инновационная экономика, инновационно-ориентированное развитие, экономическое развитие, глобализация, конкурентоспособность.

Pavlov V.V. Conditions and features of innovative-oriented development of Ukraine economy. The article is devoted to the research of problems and possibilities of providing innovation-oriented economic development of Ukraine in the conditions of distribution and development of the model of innovative economy in the developed countries of the world. The article presents the author's understanding of the role and place of the innovative economy as a concept that characterizes the conditions of interaction of economic actors in the modern economy, with taking into account the problems, features and priorities of the formation of this economic model in a particular country, in particular, in Ukraine. The results of this article should be considered in the context of their importance for stimulating innovation-oriented development of Ukraine, which causes the creation of a certain form of interaction between economic actors at all levels (macro, meso and micro) in the process of creating an innovative product (ideas, solutions, technologies, goods, services) with the purpose of the most complete satisfaction of the public needs that are dynamically changing and expanding.

Key words: innovations, innovative economy, innovation-oriented development, economic development, globalization, competitiveness.

Постановка проблеми. Сучасні дослідники теорії економічного розвитку, зокрема в роботах [6; 9], висловлюють думку про те, що в сучасній, заснованій на знаннях інноваційній економіці на економічне зростання впливає цілий комплекс факторів, серед яких теоретики інноваційної економіки особливо виокремлюють оптимізацію використання знань та технологічних навичок, розробки, впровадження та поширення інновацій. Зростання на макрорівні, на їхню думку, стає кінцевим продуктом застосування знань та інновацій [2; 11]. Для його забезпечення в процесі переходу до моделі інноваційної економіки країни вирішують низку проблем використання обмежених ресурсів, розвитку природного і штучного інтелекту, формування ефективних пропорцій матеріального і нематеріального виробництва, задоволення нематеріальних і матеріальних потреб суспільства, створення, впровадження і поширення інновацій, захисту інтелектуальної власності.

Вирішення цих проблем потребує суттєвого розвитку теоретичного та науково-методологічного апарату, інструментарію дослідження та впровадження наукових рішень стосовно стимулювання економічного розвитку в нових умовах інноваційної економіки, що мало б стати основою для стимулювання та реалізації потенціалу інноваційного розвитку України як основи економічного піднесення. З огляду на це у статті актуалізується проблематика характеристики умов і особливостей інноваційно-орієнтованого економічного розвитку України, що істотним чином пов'язано зі становленням моделі інноваційної економіки в розвинутих країнах світу як найбільш ефективної нині економічної основи соціально-економічних стосунків в сучасному глобалізованому суспільстві.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Центральним моментом інноваційної діяльності суб'єктів інноваційної економіки науковці вважають специфічну активність суб'єкта, що відповідає основним етапам розвитку інноваційних процесів та спрямована на створення та внесення якісних, принципових змін у власній системі організації, управління, виробництва тощо [18]. Окреслена діяльність є системною, спрямованою на реалізацію нововведень на основі використання та впровадження нових ідей, знань, підходів або трансформації відомих результатів наукових досліджень та практичних розробок у новий або вдосконалений продукт [3].

В цьому контексті сучасні дослідження проблематики формування інноваційної економіки актуальність концепції інноваційної економіки пояснюють збільшенням мінливостей технологій внаслідок постійних інновацій [2; 7; 12], зростанням мобільності галузевих структур, посиленням внутрішньогалузевої інтеграції та глобальної конкуренції [8; 10].

Сучасні дослідники суттєво просунулись у розкритті особливостей, структури та функцій інновацій в сучасній економіці, визначенні ролі тенденцій глобалізації, транснаціоналізації, інтернаціоналізації в поширенні інновацій та економічному розвитку на глобальному рівні та макрорівні. Значні зрушення в цьому плані відбулись і у вітчизняному науковому середовищі, зокрема слід згадати праці українських авторів [1; 4; 6].

Водночас потребують подальшого розвитку та доопрацювання погляди щодо напрямів і шляхів інноваційного розвитку країн в умовах поширення моделі інноваційної економіки в глобальних масштабах. З огляду

на це представлене дослідження зосереджується на збагаченні наукового розуміння сучасних економічних процесів шляхом осмислення, теоретичного узагальнення і структурування проблематики інноваційно-орієнтованого економічного розвитку як домінанти розвитку України з виокремленням місця інноваційної економіки в системі економічних стосунків як:

- рушійної сили інноваційно-орієнтованого розвитку економік країн сучасного світу, тобто *стимулу розвитку економіки*;

- інструмента досягнення цілей розвитку країн економічними методами за умов глобалізації, тобто *способу розвитку економіки*.

Об'єктом дослідження статті є економіка України, яка характеризується специфічно історичними рисами та потребує розробки інструментарію стимулювання реалізації її інноваційного потенціалу.

Предметом дослідження виступають напрями системного впливу на забезпечення інноваційно-орієнтованого розвитку економіки України.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження умов і особливостей інноваційно-орієнтованого розвитку національної економіки, а також формування рекомендацій стосовно системного впливу на забезпечення інноваційно-орієнтованого розвитку економіки України. Досягнення вказаної мети припускає вирішення таких завдань:

- аналіз змісту поняття «інноваційна економіка» як феномена з певними особливостями і властивостями;

- визначення факторів і умов становлення моделі інноваційної економіки в Україні;

- формування напрямів дій на макрорівні, що сприяють становленню моделі інноваційної економіки в Україні.

Вирішення цих завдань, як передбачається, сприятиме виділенню місця моделі інноваційної економіки як найважливішого пріоритету інноваційно-орієнтованого розвитку економіки України в сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу. Явище інновації нерозривно пов'язано з феноменами зміни, новини, реформи чи ідеями, які є за своєю сутністю традиційними, але сприймаються та подаються як нові. Інноваціями вважаються найрізноманітніші факти, процеси і явища технічного, організаційного, суспільного або психологічного характеру [10]. Інноваційний процес має характер дій, що полягають у виникненні та першому введенні в практику нових технічних, технологічних, організаційних та інших рішень [13]. Ці дії повинні в результаті співробітництва суб'єктів, залучених до інноваційного процесу, генерувати певну цінність інновації, що сформувалась внаслідок взаємодії.

Одним з найбільш широких трактувань поняття інноваційної економіки як сприятливого середовища створення та поширення інновацій є її розуміння як «економіки суспільства, що базується на знаннях, інноваціях, на сприянні розвитку нових ідей, машин, систем і технологій, на готовності до їх практичної реалізації в різних сферах людської діяльності» [14]. У статті автор використовує зазначене поняття як базове, вважаючи за необхідне доповнити його уточненням щодо потреби його реалізації на макро-, мезо- та мікрорівнях за допомогою комплексу взаємоузгоджених та цілеспрямованих дій економічних суб'єктів та держави. В цьому сенсі з'являється потреба уточнення сукупності умов та особливостей, які визна-

чають успішність поступу тієї чи іншої країни (зокрема України) до моделі інноваційної економіки.

Концепція інноваційної економіки, що значною мірою збігається за основними позиціями з ідеями «Нової теорії росту», розробленої в 1980-х рр. американським економістом Полом Ромером («Endogenous Technological Change» [17]), характеризує новий етап в економічному розвитку сучасної цивілізації, в рамках якого виникли і отримали розвиток раніше невідомі технічні і соціальні інститути на шляху оптимізації системи ринкової економіки. Базовими системами інноваційної економіки вважаються інформаційні технології, комп'ютеризовані системи і високі виробничі технології, маркетингові технології та системи.

Характерною ознакою інноваційної економіки є чітка спрямованість відтворювального процесу на досягнення високої технологічної конкурентоспроможності на рівні економіки країни, економіки галузей, економіки підприємств на основі нових знань, технологій та інформації [8; 16]. Саме це дає змогу задовольнити найефективніше потреби суспільства в товарах і послугах, які дуже динамічно змінюються саме в умовах такої економічної моделі. За таких умов формується принципово новий механізм економічного зростання і розвитку, заснований на знаннях і передових технологіях: на перший план виходять інтелектуальні складові товарів і послуг; вирішальними чинниками економічного зростання стають наукоємність продуктів та інтелектуальний потенціал людських ресурсів. Це стало основою і методологічною основою втілення концепції розвитку інноваційної діяльності в контексті стійкого задоволення інтересів суспільства, яка реалізується, наприклад, у рамках моделей системи управління стійким інноваційним соціально-орієнтованим розвитком економіки, а також ґрунтується на органічно сполучених системному і комплексному підходах. В інноваційній економіці наука та технології трансформують та змушують традиційні сфери матеріального виробництва радикально змінювати власну технологічну основу з огляду на те, що не засноване на інноваціях виробництво в інноваційній економіці є нежиттєздатним та непотрібним ринку.

Історія економічного розвитку останніх десятиліть в окремих країнах світу свідчить про позитивний прямий зв'язок між впровадженням нових технологій та

економічним зростанням. Так, з кінця 1970-х рр. [7] США отримали непропорційно значну (відносно частки населення в кількості населення світу) частку світового багатства саме за рахунок зорієнтованості на здійснення високотехнологічних інноваційних змін на ринку, демонструючи, що технологічні інновації є центральним каталізатором сталого економічного розвитку як на рівні конкретних ринків та окремої економіки, так і як наслідок поширення інновацій американського бізнесу по всьому світу, а саме глобальної економічної системи та світового ринку товарів та послуг. Іншим прикладом є те, що саме реалізація інноваційного потенціалу Індії і Китаю в 1980–2000-х роках багато в чому пояснює зростання ВВП цих країн, чому сприяв розвиток національних інноваційних систем даних країн за рахунок значних інвестицій в дослідження та розробки, а також в поширення знань та розвиток персоналу. Пов'язуючи науковий сектор з бізнесом та маркетингом, створюючи стимули для інноваційної діяльності, збалансовуючи імпорт технологій і зусилля зі створення власних високотехнологічних розробок, обидві країни мали динамічне економічне зростання останніми десятиліттями [15].

Особливості формування інноваційного суспільства в розвинених країнах світу супроводжуються становленням економічних і технологічних устроїв, структурні елементи яких формуються під впливом тенденцій інноваційної економіки. За всього різноманіття проблем і протиріч концепції інноваційної економіки важливо використати досвід її становлення в розвинених країнах світу з урахуванням особливостей економіки і специфіки конкретної країни, в якій впроваджуються елементи і принципи нового порядку взаємовідносин економічних суб'єктів, держави і суспільства, зокрема України.

Звертаючись до проблеми створення умов для формування моделі інноваційної економіки на прикладі конкретної країни (України), проаналізуємо тенденції інноваційного розвитку, характерні для цієї країни. Так, представлені на рис. 1 дані щодо динаміки питомої ваги українських підприємств, що займалися інноваціями в період 2000–2015 рр. (побудовано автором на основі даних [5]), свідчать про те, що в середньому інноваційну активність в країні виявляло 11–18% підприємств, ця частка дещо знизилась в період 2004–2010 рр., після чого стабілізувалась на рівні 16–17% до теперішнього часу без відчутних тенденцій до зростання (зниження).

Тобто ніяких проривних тенденцій у поширенні інноваційної активності в країні досі не прослідковується. Навіть навпаки, згідно з даними рис. 2 (побудовано автором на основі даних [5]), питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової за останні 8 років стабільно знижувалась, отже, наочною є тенденція до погіршення рівня задоволення потреб споживачів за рахунок саме інноваційної продукції.

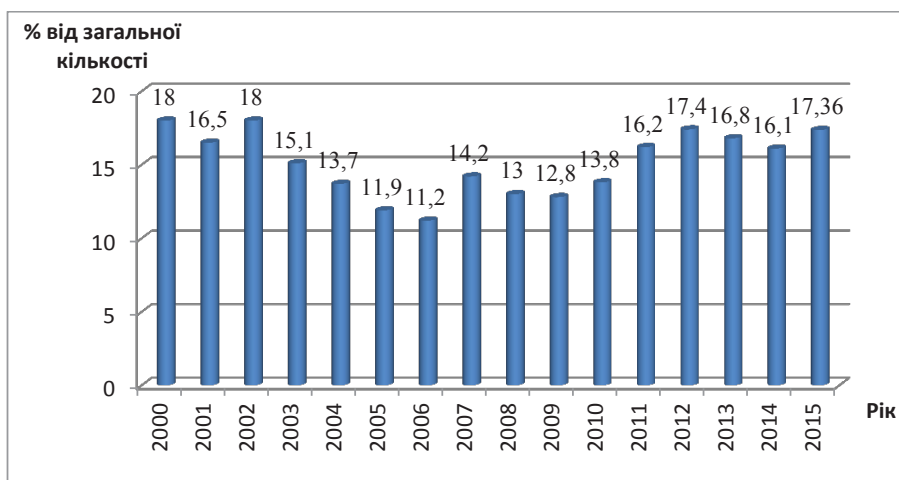

Рис. 1. Зміна питомої ваги підприємств України, що займалися інноваціями у 2000–2015 рр.

Іншими характеристиками, які досліджуються у статті та мають показати тенденції в інноваційній активності України (тобто на шляху до побудови інноваційної економіки), є впровадження у виробництво інноваційних видів продукції (рис. 3, побудовано автором на основі даних [5]) та впровадження нових технологічних процесів (рис. 4, побудовано автором на основі даних [5]) промисловими підприємствами України.

Очевидним є суттєве зниження впровадження інноваційних видів продукції в першій половині 2000-х рр., після чого показник стабілізувався на рівні, нижчому за 5 000 найменувань.

Стабільним є рівень впровадження нових видів техніки та маловідходних та ресурсозберігаючих технологій. Водночас нестабільною є динаміка впровадження нових технологічних процесів, що після вираженої

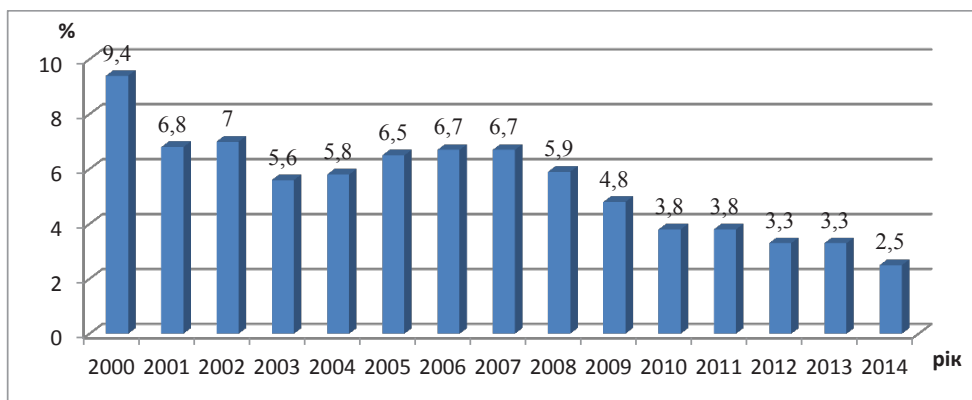

Рис. 2. Питома вага реалізованої в Україні інноваційної продукції в обсязі промислової, %

Рис. 3. Впровадження у виробництво інноваційних видів продукції промисловими підприємствами України в 2000–2015 рр.

Рис. 4. Впроваджено нових технологічних процесів промисловими підприємствами України в 2000–2015 рр.

тенденції до зростання в 2006–2011 рр. вже з 2012 р. отримала від’ємний напрям розвитку.

Важливо також проаналізувати динаміку кількості наукових організацій в країні, що визначають рівень розвитку науки, техніки та технологій, є фундаментом для обґрунтування інноваційних ідей та створення інновацій. Так, згідно з даними рис. 5 (побудовано автором на основі даних [5]) можна говорити про тенденцію до зниження кількості організацій, які виконували наукові дослідження й розробки, починаючи з середини 2000-х рр., вже в кінці цього десятиліття ця кількість стала меншою, ніж в 1991 р., та продовжила динамічне зниження надалі.

Аналізуючи за даними рис. 6 (побудовано автором на основі даних [5]) динаміку наукових кадрів в Україні за 1995–2015 рр., слід відзначити досить суттєве зниження кількості науковців в країні за означений період.

Так, в 2015 р. їх стало майже втричі менше, ніж в 1995 р., натомість кількість кандидатів та докторів наук в країні зростала, що можна пояснити (в контексті зниження кількості науковців взагалі) не підвищенням якості науки, а престижем володіння науковим ступенем часто серед осіб, які безпосереднього відношення до науки не мають (політики, чиновники, представники бізнесу). Дещо парадоксальною є ситуація з даними рис. 6 з 2012 р., коли кількість кандидатів наук в країні стала перевищу-

вати кількість науковців, тобто в країні наявність ступеня фактично перестала бути індикатором роботи саме науковця (з урахуванням того, що далеко не всі науковці є кандидатами наук), більшою мірою орієнтуючись на потреби бізнесу та державних чиновників, які, маючи ступінь, працюють не в наукових установах і не створюють науковий результат після захисту дисертації.

Показовими є дані щодо питомої ваги наукових і науково-технічних робіт у ВВП України (рис. 7, побудовано автором на основі даних [5]), що має стабільну тенденцію до зниження (від 1,36% в 1996 р. до 0,64% в 2015 р.).

Очевидно, й рівень в 0,6% ВВП в 2015 р. є вкрай недостатнім для того, щоб вважати країну інноваційно-орієнтованою та такою, що спрямовує зусилля для побудови інноваційної економіки.

З-поміж проблем, які ускладнюють реалізацію інноваційного процесу під час формування моделі інноваційно-орієнтованого розвитку країни, слід виділити:

- низький рівень залучення людських ресурсів до роботи у секторах економіки, що є основою інноваційної економіки (інформаційні технології, наука, освіта, телекомунікації, сфера інноваційних послуг);
- обмежене співробітництво економіки з наукою;
- обмеженість фінансування інновацій, обумовлена як обмеженими обсягами наявних ресурсів у

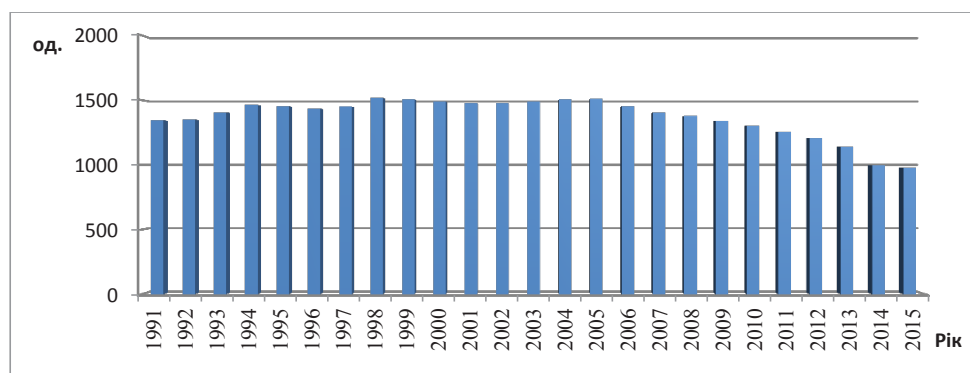

Рис. 5. Кількість організацій, які виконували наукові дослідження й розробки в Україні в 1991–2015 рр.

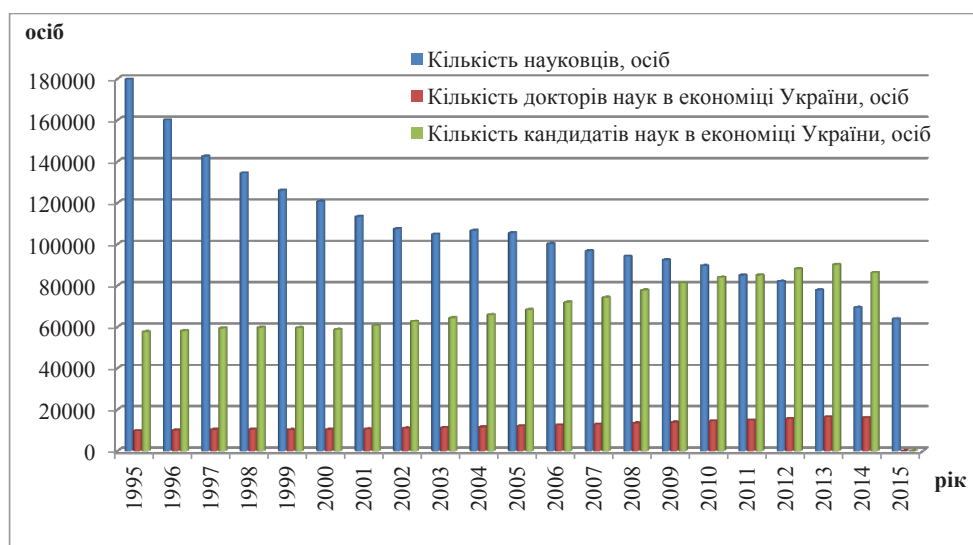

Рис. 6. Наукові кадри в Україні в 1995–2015 рр.

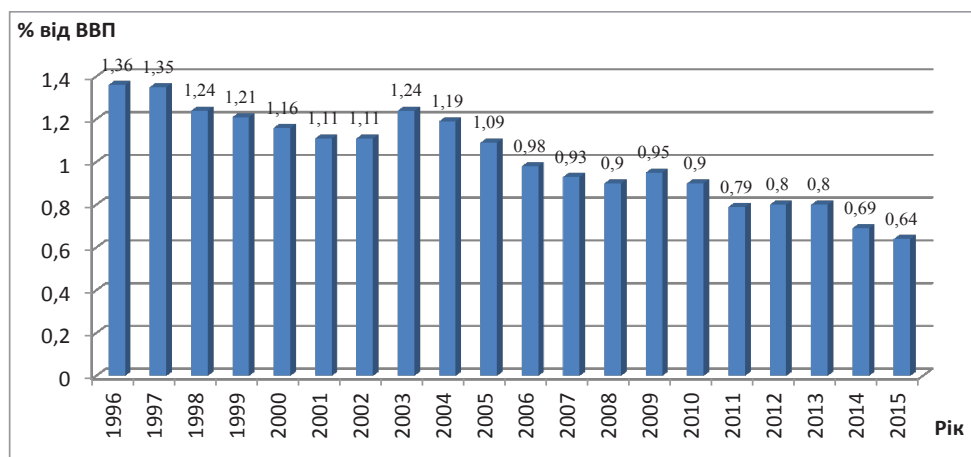

Рис. 7. Питома вага виконаних наукових і науково-технічних робіт у ВВП України в 1996–2015 рр.

компаній країн та у держави, так і відсутністю пріоритетності у фінансуванні інновацій (результати від впровадження яких часто можуть бути виявлені лише в середньо- та довгостроковому періоді, а капіталовкладення вимагаються суттєві);

- незначна частка підприємств, діяльність яких орієнтована на нові технології;

- низький рівень компетентісного потенціалу людських ресурсів, обмеженість висококваліфікованих кадрів, готових до продуктивної діяльності, заснованій на створенні та поширенні знань і інновацій;

- обмеженість внутрішньогалузевого співробітництва та взаємовигідного обміну «ноу-хау»;

- обмежений доступ до високоспеціалізованих консультаційних послуг у сфері нових технологій, трансферу знань та інновацій;

- низький рівень приватно-державного партнерства в інноваційній сфері;

- непоширеність систем мотивації та стимулювання, пов'язаних з індивідуальними досягненнями працівників у сфері інновацій;

- низький рівень юридичної культури в галузі охорони авторського права та інтелектуальної власності;

- нерозвинені та неефективні патентні процедури.

Водночас стрімкий розвиток новітніх інформаційних технологій, наростаючі потоки інформаційних, зокрема аудіо-, відео-, даних, створення нових комунікаційних зв'язків визначають характер переходу країни до поживлення інноваційної активності на макро-рівні, реалізації окремих інноваційних проектів на рівні окремих підприємств, до розробки інноваційної системи на рівні країни як запоруки успіху економіки. Це потребує все більш рішучої заміни традиційного бачення ролі та місця України в системі світового господарства, актуалізації значення інновацій у створенні сталих позицій підприємств країни на світових ринках, в забезпеченні добробуту населення країни, його зростаючих під впливом проривних змін в сучасних технологіях споживчих потреб. Таке бачення доцільно базувати на досягненні певних орієнтирів, які притаманні інноваційній економіці, а також створювати умови та вживати заходів з метою досягнення цих орієнтирів.

Забезпечити втілення ініціатив та принципів, закладених в концепції інноваційної економіки, і досягнення

встановлених цільових орієнтирів розвитку країни дасть змогу формування системи управління інноваційним розвитком країни. Подібна система є відкритою системою найбільш важливих елементів, що забезпечують цілеспрямований поступ країни на шляху інноваційного розвитку (рис. 8, розроблено автором).

Таким чином, саме інноваційність стає ключем для вирішення проблем розширення ринкових можливостей та посилення ринкових позицій як на рівні конкретної країни, галузі, так і на рівні підприємства за умов цілеспрямованої, узгодженої на макро-, мезо- та мікрорівнях проактивної політики створення інноваційної економіки як моделі економічного розвитку України.

Висновки. В сучасному світі економічну основу інноваційного розвитку на рівні економіки окремої країни утворює «інноваційна економіка», яка повинна поєднувати вимоги ринкової раціональності з можливостями для створення, широкого впровадження та дифузії інновацій, що є основою для зростання споживчих потреб населення країни та виробничого потенціалу її економічних суб'єктів. У статті охарактеризовано специфіку економіки, заснованої на інноваціях, окреслено проблеми та пріоритети інноваційно-орієнтованого розвитку економіки України, представлено і проаналізовано комплекс взаємозв'язаних елементів функціонування економічної системи України за умови їх орієнтації на впровадження моделі інноваційної економіки.

Важливим фактором стимулювання інноваційно-орієнтованого розвитку економіки є вирішення протиріч макро-, мезо- і мікроекономічних інтересів в економічній системі країни, узгодження цілей шляхом орієнтації на певну, конкретну модель розвитку на всіх рівнях з ієрархічним підпорядкуванням інтересів на всіх рівнях потребам створення, широкого впровадження та поширення інновацій як найважливішої умови забезпечення конкурентоспроможності підприємств, галузей, економіки країни на внутрішньому та зовнішніх ринках.

Перспективи подальших досліджень на основі і з використанням наукових результатів статті також полягають в аналізі, структуризації і формалізації моделей економічного розвитку країн, а також у виявленні напрямів оптимізації управління економікою на макро-рівні в сучасному глобалізованому суспільстві.

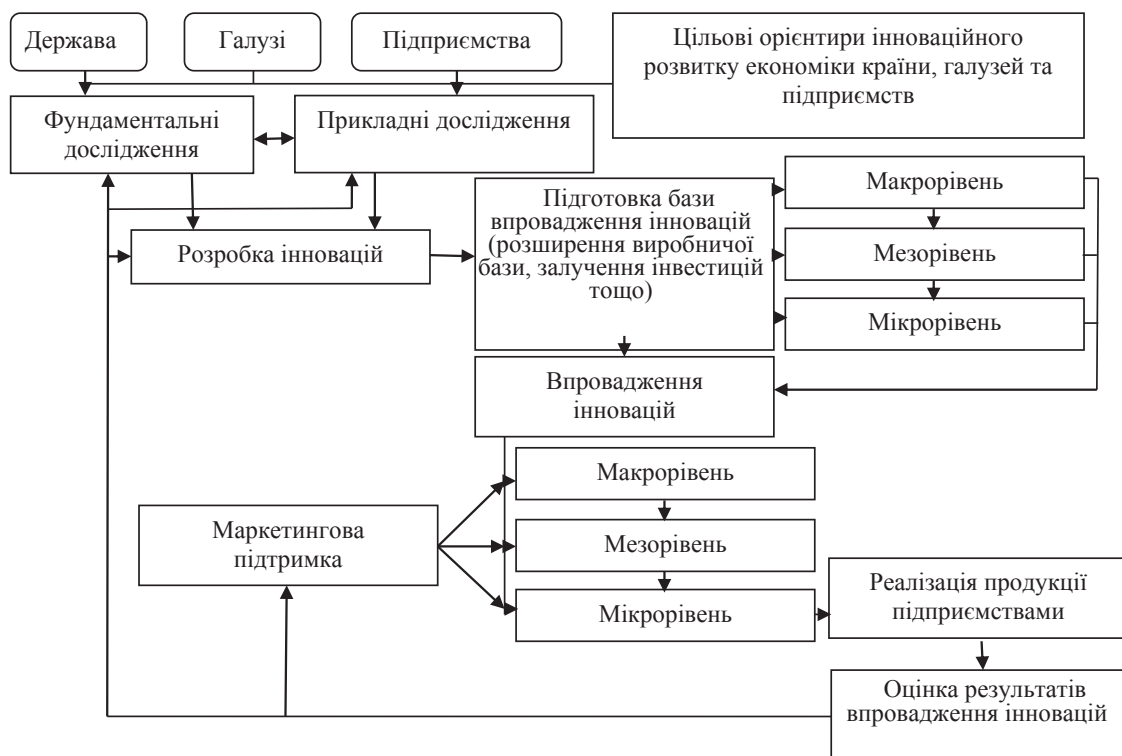

Рис. 8. Система стимулювання інноваційно-орієнтованого розвитку економіки країни

Список використаних джерел:

1. Бажал Ю.М. Інноваційна теорія економічного розвитку: М. Туган Барановський, Й. Шумпетер і проблеми передової економіки України / Ю.М. Бажал // Наукові записки НаУКМА. – 2000. – Т. 18. Економічні науки. – С. 3–7.
2. Богашко О.Лі. Еволюція теоретичних підходів до інноваційного розвитку в економічній науці / О.Лі. Богашко // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2013. – № 2 (22). – С. 23–29.
3. Василенко В.О. Інноваційний менеджмент / В.О. Василенко, В.Г. Шматько; за ред. В.О. Василенко. – К.: Центр навчальної літератури, 2009. – 440 с.
4. Інноваційна модель розвитку економіки України в умовах глобалізації: [монографія] / [О.І. Дацій, М.В. Гаман, Н.В. Дацій]. – Донецьк: Юго-Восток, 2010. – 368 с.
5. Держкомстат України: офіційний інтернет-ресурс (2014 р. – дані наведені без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополь та частини зони проведення антитерористичної операції; з 2015 р. – державні статистичні спостереження щодо кількості докторів та кандидатів наук в економіці України скасовані) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
6. Желюк Т.Лі. Трансформаційні процеси економічної системи в умовах сучасних викликів: [монографія] / Т.Лі. Желюк; за заг. ред. В.І. Гринчуцького. – Тернопіль: Крок, 2014. – 544 с.
7. Коломієць І.Ф. Еволюція теорій інноваційно-технологічного розвитку в ретроспективній оцінці / І.Ф. Коломієць, Г.В. Гошовська // Регіональна економіка. – 2014. – № 2. – С. 178–186.
8. Комаров В.М. Основные положения теории инноваций / В.М. Комаров. – М.: Издат. дом «Дело» РАНХиГС, 2012. – 190 с.
9. Роузфілд С. Порівнюємо економічні системи. Культура, багатство та влада в ХХІ столітті / С. Роузфілд. – К.: К.І.С., 2005.
10. Халабуда Ю.Э. О сущности и содержании основных категорий теории инноваций / Ю.Э. Халабуда // Вопросы экономики и права. – 2011. – № 1. – С. 16–20.
11. Lessons from Schumpeterian growth theory / [P. Aghion, U. Akcigit, P. Howitt] // American Economic Review. – 2015. – № 105 (5). – P. 94–99.
12. Edquist C. Striving towards a Holistic Innovation Policy in European countries – But linearity still prevails! / C. Edquist // STI Policy Review. – 2014. – № 5 (2). – P. 1–19.
13. Hamacher S. Exploring the Frugal Innovation Process – An Empirical Study of a New Emerging Market Phenomenon / S. Hamacher // Copenhagen Business School, Center for Business and Development Studies, Master Thesis. – 2014.
14. Kotter J. How the most innovative companies capitalize on today's rapid-fire strategic challenges and still make their numbers / J. Kotter // Harvard Business Review. – 2012. – № 90 (11). – P. 43–58.
15. Peilei F. Innovation capacity and economic development: China and India / F. Peilei // Economic Change and Restructuring. – 2011. – № 44 (1/2). – P. 49–73.
16. Prahalad C.K. Bottom of the Pyramid as a Source of Breakthrough Innovations / C.K. Prahalad // Journal of Product Innovation Management. – 2012. – № 29 (1). – P. 6–12.
17. Romer P.M. Endogenous Technological Change / P.M. Romer // Levine's Working Paper Archive. – 1999. – № 2135.
18. Segarra A. High-growth firms and innovation: an empirical analysis for Spanish firms / A. Segarra, M. Teruel // Small Business Economics. – 2014. – P. 1–17.